

AK 557 Kilpilahden ja Kulloon asemakaava ja asemakaavan muutosehdotus / lausunto Porvoon kaupunkisuunnittelulle

Ympäristöterveysjaosto 12.12.2024 § 116
496/11.05.02.08/2024

Valmistelu ja lisätiedot
terveydensuojelusuunnittelija Maarit Lönnroth
etunimi.sukunimi@porvoo.fi

Porvoon kaupungin kaupunkisuunnittelu pyytää terveydensuojeluviranomaisen lausuntoa Kilpilahden ja Kulloon asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotuksesta (AK 557) 10.1.2025 mennessä. Asemakaavan aineisto löytyy Porvoon kaupungin internetpalvelussa osoitteessa <https://www.porvoo.fi/asuminen-ymparisto/kaavoitus/asemakaavat/ak-557-kilpilahti-ja-kulloo/>

Suunnittelualueeseen sisältyy keskeinen osa Kilpilahden jalostamo- ja teollisuusalueesta ja se rajautuu lännessä Kilpilahdentiehen, lounaassa Rajatiehen, idässä Svartbäckin selkään ja pohjoisessa Kulloonlahteen. Suunnittelualue on kooltaan noin 1257 ha, josta uutta asemakaavaa on 377 ha.

Asemakaavalla päivitetään käyttötarkoitus vastaamaan nykyistä ohjeistusta ja toimintaa. Kaavan tavoitteena on tehostaa jo kaavoitettujen alueiden käyttöä, jotta vaarallisten aineiden tuotantolaitosalueita ei tarvitse laajentaa alueen ulkopuolelle. Kilpilahti on pohjoismaiden suurin kemianteollisuuden keskus ja merkittävin kiertotalouden keskittymä, jonka pinta-ala on noin 13 km². Kilpilahden suurteollisuusalueelle liikennöidään joko Kilpilahdentien yhdystien tai Nesteentien seututien kautta. Teollisuusalue rajautuu pohjois- ja itäpuolelta merialueeseen Svartbäckinselkään, jonka vastarannalla sijaitsevat Tolkkinen ja Emäsalo. Suunnittelualue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella.

Kilpilahden teollisuusalueella ei toiminnan luonteen takia voi olla asuntoja. Teollisuusalueen ulkopuolella, kaava-alueella asuu muutama asukas. Suunnittelualueella on enää yksi loma-asunto Dyvikin rannalla etelässä. Neste Oyj on hankkinut omistukseensa lähimpiä asuinrakennuksia turvallisuussyitä. Kaava-alueen ulkopuolella, Svartbäckinselän rannoilla, sen molemmin puolin, sijaitsee paljon loma-asutusta. Kilpilahdessa toimii yli 40 yritystä ja työskentelee noin 4200 henkilöä. Alueella työskentelevien henkilöiden määrä voi kasvaa tilapäisten huoltojen yhteydessä jopa 3000 henkilöllä.

Kilpilahdessa toimii useita teollisuuslaitoksia, jotka käsittelevät, varastoivat sekä vastaanottavat ja lähettävät merkittäviä määriä vaarallisia kemikaaleja. Suunnittelualue kuuluu Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) Seveso III -direktiivin tarkoittamien suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien laitosten konsultointiväyhykkeeseen ja Kilpilahti on Tukesin määrittelemä ns.

dominokohde, jolla voi vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista seurata suuronnettomuus, joka voi levitä laitokselta toiselle. Uusien tuotantolaitosten sijoittelua ohjaa ja alueen toimintaa valvoo Tukes. Suunniteltaessa toimintojen sijoittamista konsultointivyyöhykkeen sisälle on aina pyydettävä pelastusviranomaisen sekä Tukesin lausunto.

Kilpilahden suuronnettomuuksien huomioiminen maankäytön suunnittelussa -selvityksen päivitys tehtiin Porvoon kaupungin toimeksiannosta ja se valmistui talvella 2024. Selvityksen laatimista ohjasi ohjausryhmä, johon tulevat edustajat Tukesista, Itä-Uudenmaan pelastuslaitokselta ja Uudenmaan ELY-keskuksesta sekä kaupungin ympäristöterveydenhuollosta. Selvitys kattaa alueen teollisuuslaitokset sekä läheisen ratapihan ja satamatoiminnot. Asumisen kokonaan kieltävä alue on nyt huomattavasti pienempi kuin edellisessä selvityksessä. Tulos ei tarkoita sitä, että onnettomuusvaikutuksia useamman kilometrin säteellä ei voisi aiheutua. Vaikutusten katsotaan kuitenkin olevan tällä säteellä joko niin harvinaisia tai vaikutuksiltaan vähäisiä, että asumista ei ole tarpeen rajoittaa niiden linjausten valossa, joita viranomaisharkinnassa tällä hetkellä noudatetaan. Onnettomuuden mahdollisuus on olemassa, mutta sen on harkittu olevan riittävän pieni.

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttaville toiminnolle, kuten esimerkiksi kemianteollisuudelle ja energiantuotannolle, tarvitaan ympäristönsuojelulain mukainen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on muun muassa, että toiminnasta ei saa aiheutua terveyshaittaa tai merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Ympäristöluvassa voidaan antaa määräyksiä muun muassa päästöistä ja niiden vähentämisestä, jätteistä ja jätehuollosta sekä maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä. Luvan myöntää aluehallintovirasto.

Kilpilahden teollisuusalueen melutilannetta seurataan vuosittain. Porvoon öljynjalostamon osalta melua mitataan yhdeksässä melumittauspisteessä neljä kertaa vuoden aikana. Tehtyjen melumallinnusten perusteella Porvoon öljynjalostamon laskennallinen keskiäänitaso ei ylitä nykyisten ympäristöluvan yöajan tiukempaa raja-arvoa 50 dB lähimpien asuintalojen luona Nybyn kylässä luoteen suunnassa. Poikkeustapauksissa (esim. soihduttamisen aikana) ohjearvot voivat ylittyä lähiympäristössä. Soihduttaminen aiheuttaa melua, valoa, hajua ja savua ja saattaa häiritä naapurustoa. Teollisuusmelun lisäksi meluvaikutuksia aiheuttaa tie- ja rautatieliikenne. Asemakaava-alueella ei ole melulle herkkiä kohteita kuten asuntoja, virkistysalueita tai hoito- tai oppilaitoksia.

Ilmanlaatua on tarkkailtu Kilpilahdessa 1970-luvulta asti. Neste Oyj:llä on tällä hetkellä kolme jatkuvatoimista mittausasemaa sekä erillinen säähavaintoasema. Tarkkailu koskee ilman rikkidioksidia, pelkistyneiden rikkihydrideiden kokonaismäärää, typen oksideja ja otsonia. Vuonna 2018 ulkoilman rikkidioksidipitoisuudet alittivat

kaikilla Nesteen mittausverkoston mittausasemilla ilmanlaadun raja- ja ohjearvot.

Suunnittelualueella on sen historian ja nykyisen toiminnan perusteella mahdollisesti haitta-ainepitoisia maa-aineksia. Teollisuusalueella on erilaisia maaperän pilaantumisriskiä nostavia toimintoja, kuten esim. öljynjalostamo ja muovitehtaat, satama, vanhat kaatopaikat, vaarallisten kemikaalien varastot ja säiliöt, vaarallisten aineiden kuljetukset ja ratapiha jne. Kaava-alueella sijaitsee Neste Oil Oyj:n vanha, vuonna 1995 käytöstä poistettu ja maisemoitu teollisuuskaatopaikka, jonka kokonaistäyttötalavuudeksi on arvioitu 223 000 m³ ja täyttöalueen pinta-alaksi noin 4,4 ha.

Kilpilahden teollisuusalueen nykyinen valaistus on lähiympäristön suurin häiriövalon ja taivaalle säteilevän valosaasteen aiheuttaja. Taivaan valoisuuden mittaus osoittaa, että alueella on enemmän keinovaloa kuin Porvoon keskusta-alueella. Alue rajautuu osittain mereen, jolloin keinovalon vaikutukset näkyvät kauas useiden kilometrien päähän.

Asemakaavaehdotuksen merkinnät:

- Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue (T)
Alueelle ei saa sijoittaa suuronnettomuusvaaraa aiheuttavaa toimintaa, eikä tuotanto-, varasto- tai työpaikkatiloja, jotka eivät liity suuronnettomuusvaaralliseen teollisuuteen. Alueelle saa sijoittaa vain suuronnettomuusvaaraa aiheuttavaa teollisuutta palvelevia teollisuus- ja varastorakennuksia, jotka eivät aiheuta ympäristöä häiritsevää melua, tärinää, ilman pilaantumista, hajua tai muuta häiriötä asumiseen tarkoitetuilla alueilla, sekä muita Kilpilahden alueen teollisuustoimintaan liittyviä rakennuksia, kuten toimisto-, valvomo-, ruokailu-, kiinteistönhoito-, paikoitus- ja vartiointirakennuksia sekä pysäköintialueita. Alueella sallitaan yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien johtojen ja laitteiden sekä muuntamoiden rakentaminen.
- Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue (T/kem), jolla on/jolle saa sijoittaa merkittäviä, vaarallisia kemikaaleja valmistavia tai varastoivia laitoksia. Hankkeille on tarvittaessa haettava ympäristölupa ja/tai kemikaalilupa. Alueelle saa sijoittaa suuronnettomuusvaaraa aiheuttavan teollisuuden teollisuus- ja varastorakennuksia, tuotantolaitoksia, energiantuotantolaitoksia sekä muita alueen teollisuustoimintaa palvelevia rakennuksia, kuten toimisto-, valvomo-, ruokailu-, kiinteistönhoito-, paikoitus-, vartiointirakennuksia ja pysäköintialueita. Alueella sallitaan yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien johtojen, laitteiden ja muuntamoiden sekä putkisiltojen rakentaminen. Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon rakennuksiin mahdollisesti tulevien automaattisten sammutuslaitteistojen tarvitsemat vesimäärät ja vesilähdevaatimukset sekä varata alueella riittävästi palovesiasemia.
- Suojaviheralue (EV)
- Vesialue (W)

- Yleisen tien alue (LT)
- Rautatiealue (LR)
- Satama-alue (LS)
- Sataman vesialue (LSW)

Kaavamääräyksillä ohjataan suunnittelussa huomioimaan mm. rakentamisen terveellisyys ja turvallisuus, tulvariski, maaperän laatu ja kantavuus sekä happamat sulfaattimaat, radonturvallinen rakentaminen ja mahdolliset maaperän sisältämät haitta-aineet, hulevesien käsittely ja meluntorjunta. Kaavassa annetaan yleismääräys: suuronnettomuusvaarallisen teollisuuden maankäytön suunnittelussa huomioitavat suuronnettomuusskenaariot eivät saa ylittää suojavyöhykettä 1 sisäpuolelta ja laitosten tulee voida sijoittua alueelle Tukes-lupakäytänteitä noudattaen. Kaava-alueella ei sallita vakituista tai loma-asutusta.

Ympäristöterveydenhuollon päällikkö

Ympäristöterveysjaosto päättää antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksessa on selvitetty huolellisesti vaikutukset lähiasutukselle. Kaavamääräykset ohjaavat osaltaan alueen toiminnasta aiheutuvien haittojen ennaltaehkäisyyn.

Ympäristöterveysjaostolla ei ole asiasta muuta huomautettavaa.

Pykälä tarkastetaan heti.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.

_____

Pykälä tarkastettiin heti.